

ULİ404U

**TÜRK DIŞ
POLİTİKASI-II**

KISA ÖZET

Ünite1:Soğuk Savaş Sonrası Türk Dış Politikası

SOĞUK SAVAŞ'IN ANLAMI

II. Dünya Savaşı, dünyadaki uluslararası sistem açısından bir kırılma noktasıdır. Savaşa kadar ulus devletlerarasında **güç dengesi modeline** göre örgütlenmiş uluslararası sistem, bu savaştan sonra **iki kutuplu sisteme** dönüşmüş ve savaş sonrası dönemden 1991'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasına kadar olan dönemi kapsamıştır.

Güç dengesi modeli, temelde 18. ve 19. yy. Avrupa ulus-devlet modelini baz alan ve bu devletler arasında ortaya çıkmış uluslararası sistemi tanımlayan modeldir. Bu modele göre, uluslararası sisteme hâkim belli başlı ulus-devletlerarasında güçler açısından bir denklik söz konusuysen hiçbirinin bir diğerine sürekli üstünlüğü söz konusu değildir. Bu sistemde, dengeleyici bir devlet vardır ve bu devlet açısından önemli olan tek unsur dengenin bozulmamasıdır. Keza, bu devletin sürekli bir dostu ya da düşmanı yoktur; sadece devamlı çıkarları vardır ve bu çıkarların devamlılığı güç dengesinin devam etmesine bağlıdır. Zira dengeleyici devlet rolünü 18. ve 19. yy.da oynayan devlet İngiltere'dir iki kutuplu sistemde devletler çoğunlukla rakip iki blok etrafında toplanmışlardır. Bu sistemde iki bloğa da ait olmayan tarafsız devletler de söz konusudur.

Zamanla bu tarafsız, yani iki bloğa da ait olmayan ülkeler Bağlantısızlar Hareketi'ni oluşturmuş ve neredeyse üçüncü bir blok hâline gelmiştir. Bu sistemde iki Bloğun yanı sıra uluslararası sistemde üçüncü bir blok gibi rol oynayan bu devletlerin üye olduğu uluslararası örgütler söz konusudur ve güç dengesi modelindeki "dengeleyici" devlet yerine "arabulucu" devlet/devletler vardır. Bu arabuluculuk ise çoğu zaman uluslararası örgütler tarafından üstlenilmektedir

1

Soğuk Savaş bir ekonomik, askerî ve siyasal çatışma düzeni, ancak her şeyden önce iki kutup arasındaki ideolojik mücadele demektir. Rusya'da 1917 Bolşevik Devrimi'yle birlikte komünist bir sistem kurulmuş ve bir ideoloji olarak komünizm, devrim iktidarının ideali haline dönüşmüştür. Lenin'le başlayan bu ideali dünya düzeni hâline dönüştürme heyecanı Rusya'yı öncelikle etrafındaki ülkeleri kapsayacak şekilde bir Cumhuriyetler Birliği'ne dönüştürmüş ve sonuçta Doğu Avrupa ile Kuzey ve Orta Asya'yı kapsayan bölgeyi içine alan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kurulmuştur

Berlin Duvarı,1961 yılında Demokratik (Doğu) Almanya vatandaşlarının Federal (Batı) Almanya'ya kaçmalarını önlemek amacıyla Demokratik Almanya tarafından yaptırılan, 1989 yılında Demokratik Almanya vatandaşlarının Batı'ya geçişlerinin serbest bırakılmasıyla işlevini yitiren ve aynı yıl yıkılmasına karar verilen 46 km uzunluğundaki duvar

Türkiye Açısından Soğuk Savaş'ın Anlamı

II. Dünya Savaşı boyunca Türkiye'nin izlediği tarafsızlık politikası, savaş sonrası oluşan yeni uluslararası ortamda Türkiye'yi neredeyse yalnız bırakacak şekilde sonuçlanacakken, oluşan iki kutuplu bloklaşma ortamında Türkiye'nin özellikle bulunduğu ilişki konum itibarıyla SSCB karşısında Batı Bloğu'na önemli avantajlar sağlayacağına inanılması ABD'nin Türkiye'yi Batı Bloğu'na çekme isteğini artırmıştır. NATO'ya üye olduğu 1952 yılına kadar Türkiye. Özellikle başta İngiltere olmak üzere Batı Avrupa ülkeleri tarafından bir şekilde yeni dış politik düzenin dışında tutulmaya çalışılarak cezalandırılmaya çalışılmışsa da ABD'nin Yunanistan ve

Türkiye'nin NATO ve Batı Bloğu içerisinde yer alması gerektiğine olan inancı, Türkiye'nin sonunda bu yapılar içerisinde yer almasını sağlamıştır. Böylelikle II. Dünya Savaşı sonrası dış güvenliğe ilişkin endişeleri bir nebze de olsa azalmıştır... Soğuk Savaş boyunca Batı Bloğu içinde yer almayı seçen Türkiye, özellikle 1950'li yıllarda katı blok siyasetine eklenmiş ve dış politikasını blok siyasetine göre yürütmüştür. Nitekim dönem boyunca SSCB dâhil birçok Doğu Bloğu ülkesinden gelen iş birliği taleplerine rağmen Türkiye bu bloktaki ülkelere yaklaşmayı kabul etmemiştir. Özellikle SSCB'den kesin bir uzaklık politikası yürütmüş olan Türkiye, dış politik kararlarında önce ABD'ye danışma stratejisi izlemiştir. Türkiye, bu blok siyaseti kapsamında 1949'da Avrupa Konseyi'ne, ardından 1952'de NATO'ya, 1953'te Balkan İttifakı'na, 1955'te Bağdat Paktı olarak kurulmuş ancak 1958'de CENTO'ya dönüşmüş örgüte üye olmuştur.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ULUSLARARASI ORTAMIN GENEL HATLARI

1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılması, inşa edilmesinden daha da önemli bir sembolik anlam taşıyordu. 1961 yılında duvarın yapılmasıyla birlikte Berlin'in Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılması yalnızca uluslararası sistemin iki kutupluluğunun sembolü olmamış, aynı zamanda dünyanın ideolojik olarak da iki kutbu bir hale dönüştüğünü de ortaya koymuştur. Üstelik duvar, aynı toplumun farklı ideolojilerle nasıl ayrılabilceğini de göstermişti. Duvarın batısında yer alan Batı Avrupa ülkeleri kapitalist ekonomiyi ve liberal demokrasiyi benimsemişken, doğusundaki ülkeler (SSCB, Bulgaristan, Romanya, Polonya vs.) komünist bir ekonomi ve siyasal rejimi idealleştirmişlerdir. Ne var ki 1989 yılında duvarın doğusundan batısına geçişlerin serbest bırakılması ve sonunda duvarın yıkılması tüm dünyada kapitalist ekonomi ve liberal demokrasinin zaferi olarak görülmüştür. F. Fukuyama ve pek çok Batılı düşünürün bu durumu Batı'nın bir zaferi olarak nitelendirmeleri, Marksist *tarihsel materyalizm* kuramına atıfta bulunarak tarihin komünist düşünürlerin öngördüğü yönde ilerlemediğini savunarak bir anlamda bu kuramın çöktüğünü ilan etmeleri, "*yenidünya düzeni*" nin hangi yönde gelişeceğini ipuçlarını da vermekteydi.

2

SOĞUK SAVAŞ SONRASI TÜRK DIŞ POLİTİKASININ GENEL HATLARI

Soğuk Savaş boyunca Türk Dış Politikası genel itibarıyla Batı Bloğu'na eklenerek şekillenmiş, Türkiye bu anlamda hem bir blok siyaseti hem de güvenliğe yönelik bir dış politika yürütmeye çalışmıştır. SSCB'nin dağılması ve iki kutuplu dünyanın ortadan kalkmasıyla birlikte Türkiye'nin siyasetinde Batı Bloğu içinde yer alma kararlılığı devam etse de ABD eksenli dış politika ile Avrupa (AB) eksenli politikalar konusunda farklı dönemlerde farklı yoğunluklu tercihler dikkat çekmiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte Türkiye'nin dış politika gündemi çeşitlenerek yeni sahalara yayılsa da Türkiye NATO'ya sadık bir üye olarak kalmış ve AB'ye tam üyelik konusundaki istekliliğini devam ettirmiştir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/turk-dis-politakasi-ii-ady212u?search=UL%C4%B0404U>